

Навчальний модуль: Фінансові інструменти місцевого економічного розвитку громад

ЗМІСТ

Вступ

1. Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад.....	3
2. Місцеві податки і збори – інструменти розвитку громад.....	8
3. Державні фінансові інструменти для економічного розвитку громад.....	13
Перелік рекомендованої літератури/корисних посилань.....	20
Тестові питання для самоконтролю.....	21
Правильні відповіді до тестових питань.....	22

Навчальний модуль: Фінансові інструменти місцевого економічного розвитку громад

Тренер – Я.М. Казюк,

*доктор наук з державного управління,
експерт з фінансів та інструментів
місцевого і регіонального розвитку*

Вступ

Кожна з демократичних держав намагається забезпечити належний рівень функціонування місцевого самоврядування. Важливим питанням в цьому аспекті є стан фінансово-економічних засад місцевого самоврядування, яке зачіпає інтереси населення країни. В першу чергу йдеться про місцеві фінанси, які безпосередньо впливають на розвиток соціально-економічних процесів в громадах та регіонах. Основним інструментом, за допомогою якого територіальні громади здійснюють свої функції, – є бюджет. Тому питанням і проблемам, що стосуються формування дохідної частини бюджетів місцевого самоврядування, пошуку і реалізації резервів їх наповнення, розширенню бази оподаткування приділяється досить велика увага.

Упродовж останніх років в Україні були здійснені суттєві кроки щодо фінансової децентралізації та зміцнення ресурсної бази органів місцевого самоврядування. Були внесені зміни до податкового та бюджетного законодавства в частині збільшення обсягів, як власних доходів місцевих бюджетів, так і місцевих податків та зборів. Також законодавчо визначено різні державні фінансові інструменти, які органи місцевого самоврядування можуть залучати та спрямовувати на сталий економічний розвиток громад.

Ефективність економічного розвитку громад значною мірою залежить від того, які доходи отримують у своє розпорядження органи місцевої влади та через які фінансові важелі це здійснюється. Тому, **метою тренінгу** є сформувати комплекс знань щодо існуючих фінансових інструментів та резервів об'єднаних територіальних громад, які органи місцевого самоврядування зможуть ефективно використовувати, залучати та спрямовувати на економічний розвиток громад.

Завданням тренінгу є навчити представників місцевого самоврядування ефективно використовувати всі надані їм можливості та фінансові інструменти, поєднувати можливості співпраці між державною владою, місцевим самоврядуванням, бізнесом та громадянським суспільством для виконання завдань визначених у місцевих стратегіях з метою досягнення сталого економічного розвитку громад та підвищення якості життя мешканців громад.

Очікувані результати тренінгу. Учасники тренінгу в повному обсязі володітимуть інформацією та знаннями щодо існуючих фінансових інструментів та резервів громад, які вони зможуть самостійно й комплексно використовувати з метою залучення для досягнення економічного розвитку громад. Важливо, щоб представники місцевої влади навчилися активно залучати кошти державної підтримки та, поєднуючи їх з власними ресурсами, спрямовувати на покрокову реалізацію місцевих стратегій розвитку, реалізовувати проекти як «твердої» так і «м'якої» інфраструктури, які стимулюють «точки зростання», підтримують впровадження інновацій, розвиток нового виробництва, малого та середнього бізнесу, а також використовувати можливості з метою залучення коштів різними суб'єктами господарювання для підтримки розвитку сільських територій, забезпечення підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, залучення інвестицій для розвитку секторів економіки тощо.

1. Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що місцеві бюджети мають бути достатніми для здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень і забезпечення мешканців відповідних громад якісними публічними послугами.

Доходна частина кожного місцевого бюджету відображає результати роботи підприємств, організацій та інших об'єктів господарювання, які діють на певній території, масштаби їхньої діяльності та обсяги доходів. Видатки з місцевих бюджетів спрямовуються на фінансування програм соціально-економічного та культурного розвитку, закладів освіти, культури, охорони здоров'я населення, а також на видатки з благоустрою території, розвиток соціальної інфраструктури населених пунктів, на надання різноманітних та якісних послуг мешканцям громад. **Тобто, місцеві бюджети є основними фінансовими планами для економічного розвитку кожної громади.**

З боку держави, на законодавчому рівні забезпечено повну бюджетну самостійність та фінансову незалежність місцевих бюджетів. Органи місцевого самоврядування самі визначають цілі, завдання, заходи та напрями спрямування коштів.

Згідно з Бюджетним кодексом України **бюджети формуються з двох частин, а саме із загального та спеціального фондів.**

Загальний фонд бюджету включає надходження, що визначені для забезпечення загальних виплат та не призначаються на конкретні цілі. Даний фонд є джерелом забезпечення більшості видатків бюджету (зокрема, видатків споживання), а фінансові ресурси, які акумулюються в загальному фонді бюджету спрямовуються на фінансування установ та закладів соціальної інфраструктури, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення.

Спеціальний фонд місцевих бюджетів формується з конкретно визначених джерел надходжень і використовується на фінансування чітко визначених цілей.

Складовою частиною спеціального фонду місцевих бюджетів є бюджет розвитку місцевих бюджетів. Бюджет розвитку місцевого бюджету у його економічному розумінні – це план формування і витрачання коштів на реалізацію проектів економічного розвитку громади, району, регіону, пов'язаних з інвестиційною та інноваційною діяльністю. З бюджету розвитку здійснюється фінансування інвестиційних проектів та програм. Тобто, бюджет розвитку має бути реальним механізмом спрямування ресурсів громади в економіку, нові робочі місця і, відповідно, збільшувати економічний потенціал громади та має стати основою для забезпечення реалізації стратегії розвитку, середньострокового планування громади та формуватися на основі стратегічного плану розвитку території.

Ефективність економічного розвитку громад значною мірою залежить від того, які доходи отримують у своє розпорядження органи місцевої влади та через які фінансові важелі це здійснюється.

Одним із суттєвих джерел доходів місцевих бюджетів є надходження від встановлених законодавством податків, зборів та інших платежів, у тому числі за рахунок місцевих податків і зборів, оскільки вони територіально локалізовані, безпосередньо залежать від діяльності місцевої влади і спрямовуються на фінансування власних повноважень місцевого самоврядування.

Також **місцеві бюджети отримують трансферти** з державного бюджету на забезпечення виконання тих видаткових повноважень, які вони здійснюють.

Крім того, слід зазначити, що законодавство України надає органам місцевого самоврядування й низку **інших фінансових інструментів**, які вони можуть залучати та використовувати на реалізацію стратегій та сталий розвиток громад, зокрема це:

- частина коштів галузевих міністерств (центральної влади), які безпосередньо спрямовуються на розбудову спроможності територій для залучення інвестицій та економічного зростання (інфраструктура, освіта, інновації, розвиток сільських територій та ін.);

- кошти державних цільових програм за окремими галузями;
- програми і заходи, включаючи інвестиційні програми (проекти), що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, коштів державної секторальної підтримки тощо;

- благодійні внески;

- кошти міжнародних організацій, міжнародної технічної допомоги тощо.

Далі детальніше розглянемо основні фінансові інструменти органів місцевого самоврядування ОТГ.

Склад доходів різних рівнів місцевих бюджетів та нормативи зарахування доходів до відповідних бюджетів визначаються Бюджетним кодексом.

Відповідно до статті 64 Бюджетного кодексу України до основних видів власних доходів загального фонду бюджетів ОТГ відносяться наступні податки і збори.

ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ, які зараховуються до ЗАГАЛЬНОГО ФОНДУ бюджету ОТГ

Найменування податків і зборів	Норматив зарахування до бюджетів ОТГ на 2020 рік
<i>Податкові надходження. Загальнодержавні податки і збори</i>	
Податок та збір на доходи фізичних осіб	60%
Податок на прибуток підприємств та фін. установ комунальної власності	100%
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування	37%
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів (крім рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування)	100%
Рентна плата за спец. використання води водних об'єктів місцевого значення	100%
Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення	5%
Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення	100%

Рентна плата за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату	3%
Рентна плата за користування надрами для видобування бурштину, за місцезнаходженням (місцем видобутку) бурштину	30%
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів	100%
Частина акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального	13,44%
Місцеві податки та збори	
Податок на майно (у т.ч. податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плата за землю, транспортний податок)	100%
Збір за місця для паркування транспортних засобів	100%
Туристичний збір	100%
Єдиний податок	100%
Неподаткові надходження	
Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	Згідно з рішенням ради
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	100%
Адміністративні штрафи та інші санкції	100%
Плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються місцевими органами влади	100%
Адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань	100%
Плата за надання інших адміністративних послуг	100%
Адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень	100%
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	Згідно з рішенням ради
Державне мито	100%
Орендна плата за водні об'єкти (їх частини), що надаються в користування на умовах оренди державними адміністраціями та місцевими радами	100%
Кошти від реалізації безхазяйного майна	100%
Інші надходження	100%

Якщо проаналізувати структуру власних доходів місцевих бюджетів, то слід зазначити, що найбільш бюджетоутворюючим податком є податок на доходи фізичних осіб, надходження якого складають до 60% від обсягу власних доходів. Другим вагомим джерелом доходів місцевих бюджетів є плата за землю (у структурі доходів займає 12-13%), що відноситься до податку на майно і є складовою місцевих податків.

Відповідно до статті 69-1 та 71 Бюджетного кодексу, основними видами надходжень до спеціального фонду (у т.ч. бюджету розвитку) ОТГ є наступні платежі.

**Основні види надходжень, які зараховуються
до СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ бюджету ОТГ**

Найменування податків і зборів	Норматив зарахування до бюджетів ОТГ на 2020 рік
Екологічний податок	25%
Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	75%
Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	50%
Концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності (які мають цільове спрямування згідно із законом)	100%
Власні надходження бюджетних установ	100%
Цільові фонди, утворені органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади	100%
БЮДЖЕТ РОЗВИТКУ	
Дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є комунальна власність	100%
Кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	100%
Кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності	100%
Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності до розмежування земель державної та комунальної власності	90%

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ

З передачею на місця відповідного фінансового ресурсу, у вигляді зарахувань до місцевих бюджетів надходжень від податків і зборів та інших платежів, тобто власних доходів, держава забезпечує фінансування делегованих повноважень також і шляхом надання міжбюджетних трансфертів, зокрема, базової дотації, стабілізаційної дотації, освітньої субвенції, медичної субвенції, додаткової дотації на освіту та охорону здоров'я тощо.

Крім того, існує низка субвенцій, які спрямовуються на виконання інвестиційних програм та на розвиток територій (детальніше в наступному розділі).

Міжбюджетні трансферти поділяються на такі види: 1) базову дотацію; 2) субвенції; 3) реверсну дотацію; 4) додаткові дотації.

Базова дотація – міжбюджетний трансферт на підвищення фіскальної спроможності бюджету, який його отримує. Дотація має компенсаторний характер та забезпечує вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів за закріпленими доходами (податком на доходи фізичних осіб, податком на прибуток). Вона має загальний характер і не підлягає поверненню до бюджету іншого рівня.

Реверсна дотація – кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів

для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.

Субвенція – міжбюджетний трансферт для використання з певною метою в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції. Невикористаний залишок коштів повертається в той бюджет, з якого він був одержаний.

Види міжбюджетних трансфертів визначені у статтях 96 та 97 Бюджетного кодексу. Напрями та особливості використання окремих видів субвенцій встановлені статтями 102-105 Бюджетного кодексу. Вичерпний перелік дотацій та субвенцій, що надаються з державного до місцевих бюджетів, щороку встановлюється Законом України про Державний бюджет України.

У державному бюджеті затверджується обсяг субвенцій окремо для кожного з відповідних місцевих бюджетів. Порядок та умови надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам визначаються Кабінетом Міністрів України. Верховна Рада АРК та місцеві ради також можуть передбачати у відповідних бюджетах субвенції, умови надання яких визначаються на підставі рішень відповідних рад на основі укладеного між ними договору.

Взагалі, в Україні **міжбюджетні трансферти за рівнями бюджетів поділяються на дві основні групи:**

– трансферти з державного бюджету до місцевих бюджетів (або з місцевих бюджетів до державного)

- трансферти між місцевими бюджетами (зокрема, на утримання об'єктів спільного користування, виконання інвестиційних проектів тощо).

Трансфертний механізм, виступаючи фінансовим інструментом, забезпечує органи місцевого самоврядування додатковими бюджетними ресурсами, необхідними для виконання ними як власних, так і делегованих повноважень, а також є вагомим джерелом їх доходів. Проте, міжбюджетні трансферти з державного бюджету повинні стати додатковим фінансовим ресурсом, а не головним джерелом економічного розвитку громад. Місцеві органи влади повинні брати активну участь у мобілізації податків і зборів та залученні інвесторів.

3. Місцеві податки і збори – інструменти розвитку громад

Місцеві податки та збори є одним із дієвих механізмів формування ресурсного потенціалу органів місцевого самоврядування та інструментом соціального і економічного розвитку громад. Оскільки запровадження місцевих податків і зборів та встановлення розміру їх ставок (в межах повноважень, визначених Податковим кодексом) належить виключно до компетенції органів місцевого самоврядування, вони мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів. Відповідно, формування значної частини власних доходів місцевих бюджетів знаходиться у прямій залежності від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть організувати весь комплекс робіт по запровадженню та мобілізації місцевих податків і зборів.

Статтею 143 Конституції України визначено, що органи місцевого самоврядування встановлюють місцеві податки та збори. **Статтею 10 Податкового кодексу України встановлено перелік місцевих податків та зборів**, виходячи з якого, кожна сільська, селищна чи міська рада приймає рішення про встановлення на своїй території тих чи інших місцевих податків та зборів.

До місцевих податків належать: податок на майно (який складається із плати за землю, податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки та транспортного податку); єдиний податок.

До місцевих зборів належать: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

Місцеві ради обов'язково встановлюють єдиний податок та податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі).

Місцеві ради в межах повноважень і відповідно до Податкового кодексу, вирішують питання встановлення податку на майно (в частині податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки) та встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору. Установлення місцевих податків та зборів, не передбачених Податковим кодексом, в Україні забороняється.

ПОДАТОК НА МАЙНО

Податок на майно складається з: плати за землю; податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортного податку.

Плата за землю

Плата за землю включає земельний податок та орендну плату за землю.

Податок за лісові землі складається із земельного податку та рентної плати, що визначається податковим законодавством.

Земельний податок.

Платники податку: власники земельних ділянок, земельні частки (паї); землекористувачі.

База оподаткування: нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації; площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Об'єкти оподаткування: земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні; земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Строки сплати податку: фізичними особами – протягом 60 днів з дня вручення

податкового повідомлення-рішення, яке надсилається платникам до 1 липня поточного року; юридичними особами – рівними частками щомісяця протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця.

Органи місцевого самоврядування до 25 грудня року, що передує звітному, подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням земельної ділянки рішення щодо ставок земельного податку та наданих пільг зі сплати земельного податку юридичним та/або фізичним особам.

Орендна плата.

Платники орендної плати: орендар земельної ділянки.

Об'єкт оподаткування: земельна ділянка, надана в оренду.

Розмір орендної плати встановлюється у договорі про оренду, але річна сума платежу: не може бути меншою розміру земельного податку, встановленого для відповідної категорії земельних ділянок на відповідній території; не може перевищувати 12% нормативної грошової оцінки; може перевищувати граничний розмір орендної плати у разі визначення орендаря на конкурентних засадах; для пасовищ у населених пунктах, яким надано статус гірських, не може перевищувати розміру земельного податку.

Підставою для нарахування орендної плати є договір оренди такої земельної ділянки.

Органи виконавчої влади та ОМС, повинні до 1 лютого подавати контролюючому органу переліки орендарів, з якими укладено договори оренди землі на поточний рік.

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

Платники податку: фізичні та юридичні особи, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості.

Об'єкт оподаткування: об'єктом оподаткування є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, в т. ч. його частка; об'єкти, що перебувають у власності фізичних осіб обчислюються контролюючим органом на підставі даних Державного реєстру речових прав на нерухоме майно; об'єкти, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюються такими особами самостійно.

База оподаткування: загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток

Строки сплати:

- фізичними особами – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення, яке надсилається платникам до 1 липня року, що настає за звітним роком; • юридичними особами – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації;

- юридичними особами – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

Ставки оподаткування:

- встановлюються за рішенням відповідної ради в залежності від місця розташування та типів об'єктів нерухомості; розмір ставки не перевищує 1,5% розміру МЗП, за 1 м² бази оподаткування; сума податку додатково збільшується на 25000 грн на рік для житлового об'єкта, площа якого перевищує 300 м² (для квартири) та/або 500 м² (для будинку).

База оподаткування для:

- квартири (квартир) незалежно від їх кількості – на 60 м²;

- житлового будинку (будинків) незалежно від їх кількості – на 120 м²;

- різних типів об'єктів житлової нерухомості, в т. ч. їх часток (у разі одночасного

перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у тому числі їх часток), – на 180 м².

Транспортний податок

Платники податку: фізичні та юридичні особи, які мають зареєстровані в Україні згідно з чинним законодавством власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування.

Об'єкт оподаткування: Легкові автомобілі які відповідають таким вимогам: з року випуску яких минуло не більше п'яти років (включно); середньоринкова вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати

Базою оподаткування є легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування.

Строки сплати податку: фізичні особи – протягом 60 днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення, яке надсилається платникам до 1 липня звітного (поточного) року; юридичні особи – авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що настає за звітним кварталом, які відображаються в річній податковій декларації.

Ставки податку: 25 000 грн на рік за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування. Щороку до 1 лютого Міністерство економічного розвитку та торгівлі України розміщує на своєму офіційному веб-сайті перелік легкових автомобілів.

ЄДИНИЙ ПОДАТОК

Платники податку: суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності.

1 група. Фізичні особи-підприємці: не використовують працю найманих осіб; обсяг доходу \leq 300 тис. грн на рік; здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадження господарської діяльності з надання побутових послуг населенню.

2 група. Фізичні особи-підприємці; не використовують працю найманих осіб або кількість найманих працівників не перевищує 10 осіб; обсяг доходу \leq 1,5 млн грн на рік; здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства

3 група. Фізичні особи-підприємці, юридичні особи; не використовують працю найманих осіб або кількість найманих працівників не обмежена; обсяг доходу \leq 5 млн грн на рік.

4 група. С/г товаровиробники, в яких частка с/г товаровиробництва за попередній звітний рік становить не менше 75%. Об'єктом оподаткування є площа с/г угідь та/або земель водного фонду. Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка 1 га с/г угідь з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного за станом на 1 січня звітного року.

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності.

ЗБІР ЗА МІСЦЯ ДЛЯ ПАРКУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.

Платники збору: юридичні особи; філії, відділення, представництва юридичних осіб; фізичні особи-підприємці.

Які згідно з рішенням відповідної ради організують та провадять діяльність із забезпечення паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування та спеціально відведених автостоянках.

Об'єкт оподаткування: земельна ділянка, яка згідно з рішенням відповідної ради,

спеціально відведена для забезпечення паркування транспортних засобів на автомобільних дорогах загального користування, тротуарах або інших місцях, а також комунальні гаражі, стоянки, паркінги (будівлі, споруди, їх частини), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

База оподаткування: площа земельної ділянки, відведена для паркування; площа комунальних гаражів, стоянок, паркінгів (будівель, споруд, їх частин), які побудовані за рахунок коштів місцевого бюджету.

Ставки збору встановлюються: за кожний день провадження діяльності із забезпечення паркування транспортних засобів; у гривнях за 1 кв. метр площі земельної ділянки, відведеної для організації та провадження такої діяльності; у розмірі до 0,075 відсотка мінімальної заробітної плати

Ставка збору та порядок сплати збору до бюджету встановлюються відповідною сільською, селищною, міською радою або радою ОТГ.

Сплачується збір щоквартально за місцезнаходження об'єкта оподаткування.

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР

Платники збору: громадяни України; іноземці; особи без громадянства.

Які прибувають на територію відповідної адміністративно-територіальної одиниці, на якій діє рішення відповідної ради про встановлення туристичного збору, та отримують послуги з тимчасового проживання із зобов'язанням залишити місце перебування в зазначений строк

Справляння збору може здійснюватися: адміністраціями готелів, кемпінгів, мотелів, гуртожитків для приїжджих та іншими закладами готельного типу, санаторно-курортними закладами; квартирно-посередницькими організаціями, які направляють неорганізованих осіб на поселення у будинки (квартири), що належать фізичним особам на праві власності або на праві користування за договором найму; юридичними особами або фізичними особами - підприємцями, які уповноважуються відповідною радою справляти збір на умовах договору, укладеного з відповідною радою.

Базовий податковий період – календарний рік.

База справляння збору – вартість проживання (ночівлі) за вирахуванням ПДВ.

ПОВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ РАД

Сільські, селищні та міські ради в межах своїх повноважень ухвалюють рішення про встановлення місцевих податків і зборів, у яких визначається об'єкт оподаткування, платник податків і зборів, розмір ставок, податковий період та інші елементи, визначені Податковим кодексом України. Ухвалені рішення про встановлення місцевих податків і зборів офіційно оприлюднюються відповідним органом місцевого самоврядування до 15 липня року, що передуює бюджетному періоду, в якому планується застосування встановлених місцевих податків та зборів або змін (плановий період). В іншому разі норми відповідних рішень застосовуються не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим періодом.

У разі якщо сільська, селищна, міська рада не прийняла рішення про встановлення відповідних місцевих податків і зборів, що є обов'язковими згідно з нормами Податкового кодексу, такі податки до прийняття рішення справляються, виходячи з норм Податкового кодексу із застосуванням їх мінімальних ставок, а плата за землю справляється із застосуванням ставок, які діяли до 31 грудня року, що передуює бюджетному періоду, в якому планується застосування плати за землю.

Установлення і скасування податків та зборів, а також пільг їх платникам здійснюються відповідно до Податкового кодексу сільськими, селищними, міськими радами у межах їх повноважень, визначених Конституцією України та законами України. При встановленні або розширенні існуючих податкових пільг такі пільги застосовуються з наступного бюджетного року.

Не дозволяється сільським, селищним, міським радам та радам ОТГ встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів. Підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.

Враховуючи внесені зміни до податкового та бюджетного законодавства, зацікавленість та безпосередній вплив органів місцевого самоврядування на запровадження та мобілізацію надходжень від місцевих податків і зборів, можна чітко прослідкувати динаміку зростання їх питомої ваги в доходах місцевих бюджетів України (без трансфертів). Отже, органи місцевого самоврядування мають реальні можливості впливати на обсяги надходжень зазначених платежів до відповідних бюджетів, оскільки до їх повноважень відноситься запровадження та встановлення розміру ставок місцевих податків і зборів (в межах, визначених Податковим кодексом). Відповідно, формування значної частини доходів власних бюджетів знаходиться у прямій залежності від того, наскільки ефективно органи місцевого самоврядування зможуть організувати весь комплекс робіт по запровадженню та мобілізації місцевих податків і зборів.

МІНІСТЕРСТВО
ОБЛАСТНОГО
САМОВРЯДУВАННЯ

ТЕХНОЛОГІЇ ОБ'ЄДНАННЯ
ДЕС ПРО

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

3. Державні фінансові інструменти для економічного розвитку громад

Завдяки фіскальній децентралізації місцеві бюджети отримали значні фінансові ресурси, як у вигляді податків і зборів, так й інших джерел доходів. Поряд із цим, з 2014 року, Уряд України щороку збільшував обсяг державної фінансової підтримки розвитку регіонів та громад. Наприклад, у 2019 році реалізовувалося 79 програм державної підтримки розвитку територій на які передбачалося понад 84 млрд грн (у 2018 році - понад 66 млрд грн).

Кошти державної фінансової підтримки розвитку територій спрямовуються **за різними напрямками**: місцевий і регіональний розвиток (*в т.ч. розвиток інноваційної економіки та інвестицій, розвиток людського потенціалу, сільський розвиток, розвиток туризму, загальноукраїнська солідарність, розвиток проблемних територій, ефективно управління регіональним розвитком*); розвиток дорожньої та транспортної інфраструктури; розвиток сільських територій; енергоефективність; екологічна безпека та сталий розвиток; розвиток спортивної інфраструктури; розвиток у сфері освіти; розвиток у сфері культури; розвиток у сфері охорони здоров'я; розвиток інфраструктури адміністративних послуг (ЦНАПи); розвиток інфраструктури (соціальне забезпечення); тощо.

Всі ці фінансові ресурси спрямовуються державою на місцевий рівень з метою створення умов для динамічного і збалансованого розвитку територій та надання місцевим органам влади можливості ефективно спрямувати кошти на соціально-економічний розвиток громад.

Центральні органи виконавчої влади є головними розпорядниками і відповідальними виконавцями бюджетних програм, бенефіціарами яких є регіони, зокрема, місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.

Основними програмами державної фінансової підтримки економічного розвитку громад, які вони можуть залучати на реалізацію стратегій розвитку громад у 2020 році є:

➤ **Державний фонд регіонального розвитку – 4900 млн грн** (початковий план - 7500,0 млн грн).

Регламентується: стаття 24-1 БКУ “Державний фонд регіонального розвитку”; Закон України “Про засади державної регіональної політики”; Постанова КМУ від 18.03.2015 р. №196; Наказ Мінрегіону від 24.04.2015 р. № 80; Сторінка офіційного веб-сайту Мінрегіону.

Головним розпорядником коштів є Мінрегіон.

Напрями використання коштів: виконання інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку (у т. ч. проектів співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад), що мають на меті розвиток регіонів, створення інфраструктури індустріальних та інноваційних парків, спортивної інфраструктури і відповідають пріоритетам, визначеним у Державній стратегії регіонального розвитку та відповідних стратегіях розвитку регіонів.

На реалізацію інвестиційних програм і проектів, що мають на меті розвиток спортивної інфраструктури та енергоефективності державних і комунальних навчальних та медичних закладів, передбачається не менше 10% в коштів ДФРР, розподіленого для регіону, за кожним з таких напрямів, а на реалізацію проектів - переможців “Всеукраїнського громадського бюджету” - не більше 10% коштів ДФРР.

➤ **Підтримка регіональної політики (секторальна підтримка) – 501,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 16.11.2016 р. № 827 «Деякі питання фінансування програм та проектів регіонального розвитку»; Постанова КМУ від 12.09.2018 р. № 733; Наказ

від 17.07.2019 р. № 164; Наказ Мінрегіну від 15.07.2020 р. №94.

Головним розпорядником коштів є Мінрегіон.

Напрями використання коштів: на реалізацію проектів регіонального розвитку (у тому числі реалізації проектів, що спрямовані на розвиток інфраструктури ОТГ, виготовлення проектною документації щодо об'єктів будівництва, виконання заходів з інформатизації), відібраних відповідно до Порядку проведення конкурсного відбору проектів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок бюджетних коштів, отриманих від ЄС; погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої в органах Казначейства, що виникла за минулі роки за бюджетною програмою, визначеною пунктом 1 Порядку, що виконується в установленому законодавством порядку; розроблення і вдосконалення методики та порядку обчислення індексу конкурентоспроможності регіонів згідно із стандартами ЄС та індексу регіонального людського розвитку і розрахунку їх прогнозних значень; виконання заходів з інформатизації моніторингу розвитку адміністративно-територіальних одиниць; підвищення ефективності управління регіональним розвитком.

Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам:

➤ **здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій – 1700,0 млн грн (початковий план - 2000,0 млн грн).**

Регламентується: Постанова КМУ від 19.02.2020 р. №160.

Головним розпорядником субвенції є Мінрегіон. Субвенція надається для забезпечення здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць.

Напрями використання коштів: на реалізацію проектів будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) комунальної власності (за винятком адміністративних будинків); здійснення заходів Державної програми розвитку регіону українських Карпат на 2020-2022 роки (за винятком поточних видатків); здійснення екологічних та природоохоронних заходів; придбання медичного обладнання та комунального транспорту, зокрема спеціального призначення; розв'язання проблем окремих адміністративно-територіальних одиниць (малих міст, шахтарських та гірських населених пунктів); погашення бюджетної заборгованості місцевих бюджетів, що виникла під час здійснення видатків місцевими бюджетами за рахунок коштів, отриманих з державного бюджету; здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку регіонів; реалізацію проектів з енергоефективності та енергозбереження; реалізацію проектів водопостачання та водовідведення, а також теплопостачання (мереж теплопостачання) (за наявності схеми теплопостачання населеного пункту); завершення проектів будівництва із строком реалізації від одного до трьох років, впровадження яких розпочато у попередні роки за рахунок субвенції, - у разі їх відповідності цим Порядку та умовам.

У 2020 році субвенція спрямовується в першу чергу на реалізацію проектів будівництва, спрямованих на забезпечення підвищення якості надання послуг у галузі освіти, охорони здоров'я та спорту.

Умовами надання субвенції є: створення, приріст або оновлення основних фондів комунальної форми власності; відповідність проектів і заходів пріоритетам, визначеним у регіональних стратегіях розвитку та планах соціально-економічного розвитку відповідних територій; спрямування субвенції на проекти, реалізація яких забезпечує комплексний підхід до розв'язання проблеми, який передбачає впровадження комплексу взаємопов'язаних заходів; наявність затверджених проектів будівництва та результатів проведення їх

державної експертизи відповідно до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи; наявність актуальної містобудівної документації на місцевому рівні (наявність актуальних генеральних планів); відповідність об'єктів (заходів) оптимальним мережам соціальної інфраструктури та доступності публічних послуг у відповідних сферах; співфінансування проектів та заходів, що фінансуються за рахунок субвенції, з місцевих бюджетів у таких розмірах: не менш як 1% обсягу субвенції - для бюджетів сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення; не менш як 3% обсягу субвенції - для обласних і районних бюджетів, бюджетів міст обласного значення, бюджетів ОТГ; завершення реалізації проектів у поточному році.

➤ **фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах – 22173,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 20.12.2017 р. №1085.

Головним розпорядником коштів і відповідальним виконавцем бюджетної програми є Державне агентство автомобільних доріг України (Укравтодор).

Напрями використання коштів: кошти, які передбачені для відповідного місцевого бюджету, спрямовуються:

- не менше 50% - на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення;

- не більше 30% - на погашення та обслуговування місцевого боргу за місцевими запозиченнями, залученими для виконання ремонтно-будівельних робіт на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення та комунальної власності, однак при цьому не більше 10% - на обслуговування місцевого боргу за такими місцевими запозиченнями;

не більше 20% - на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах.

Розподіл бюджетних коштів на будівництво, реконструкцію, ремонт і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення здійснюється відповідно до методики визначення обсягу фінансування будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних доріг, яка затверджується наказом Мінінфраструктури і Мінфіну.

➤ **створення нових, будівельно-ремонтні роботи існуючих палаців спорту та завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції палаців спорту – 150,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 01.07.2020 р. № 551.

Напрями використання коштів: спрямовується на створення нових, будівельно-ремонтні роботи існуючих палаців спорту та завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/реконструкції палаців спорту (далі - роботи).

➤ **забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» – 1060 млн грн (початковий план - 1400,0 млн грн).**

Регламентується: Постанова КМУ від 04.04.2018 р. № 237.

Напрями використання коштів: закупівля дидактичних матеріалів, музичних інструментів, сучасних меблів, комп'ютерного обладнання, відповідного мультимедійного контенту для початкових класів згідно з переліком, затвердженим МОН; підготовка тренерів-педагогів, супервізорів, а також підвищення кваліфікації; проведення супервізії; підвищення кваліфікації вчителів, які забезпечують здобуття учнями загальної середньої освіти.

➤ **реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів» – 2500 млн грн** (початковий план - 3500,0 млн грн).

Регламентується: Постанова КМУ від 12.02.2020 р. №100.

Головним розпорядником субвенції є МОН.

Напрями використання коштів: на реалізацію проектів, пов'язаних із завершенням розпочатих у попередніх періодах будівельних робіт з будівництва нових будівель і споруд комунальних закладів загальної середньої освіти, реконструкцією, капітальним ремонтом існуючих будівель (їх частин), споруд закладів загальної середньої освіти (далі - будівельні роботи) та (або) формуванням нового освітнього простору у закладах загальної середньої освіти, у разі дотримання умов: загальна кількість учнів опорних закладів освіти (без урахування їх кількості у філіях) становить не менше 200 осіб, а інших закладів загальної середньої освіти - не менш як 350 осіб; проектна потужність нової будівлі, в якій розміщуватиметься заклад загальної середньої освіти, становить не менше 350 учнів; реалізація проекту здійснюється на засадах співфінансування з місцевих бюджетів, при цьому для співфінансування не можуть бути залучені кошти державного фонду регіонального розвитку та міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам як частки; завершення реалізації проекту до кінця поточного року; наявність відведеної в установленому порядку відповідної земельної ділянки, затвердженої проектною документації та позитивного висновку експертизи цієї документації (для проектів, пов'язаних з проведенням будівельних робіт) тощо.

➤ **покращення соціального захисту окремих категорій педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти – 2200 млн грн** (початковий план - 3700,0 млн грн).

Регламентується: Постанова КМУ від 03.03.2020 №179.

Головним розпорядником субвенції є МОН.

Обласним, Київській міській державній адміністрації здійснюють розподіл субвенції між обласним бюджетом, бюджетами районів, міст обласного значення та ОТГ пропорційно фактичній кількості педагогічних працівників станом на 1 січня 2020 р., які згідно з Порядком та умовами мають право на отримання допомоги.

Напрями використання коштів: на виплату допомоги вчителям закладів загальної середньої освіти з метою покращення їх соціального захисту.

➤ **надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами – 504,5 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 26.02.2020 № 152.

Головним розпорядником субвенції є МОН. ОДА розподіляють обсяг субвенції між обласним бюджетом, бюджетами міст обласного значення, районними бюджетами та бюджетами об'єднаних територіальних громад.

Напрями використання коштів: на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту в закладах дошкільної освіти (крім закладів дошкільної освіти (ясел-садків) компенсуючого типу, будинків дитини, закладів дошкільної освіти (дитячих будинків) інтернатного типу), закладах загальної середньої освіти (крім спеціальних шкіл, санаторних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів), закладах професійної (професійно-технічної) освіти державної та комунальної власності, а саме дітям сліпим та із зниженим зором, глухим та із зниженим слухом, з тяжкими порушеннями мовлення, із затримкою психічного розвитку, з порушеннями опорно-рухового апарату, з порушенням інтелектуального розвитку, із складними порушеннями розвитку.

➤ **здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я – 1523,4 млн грн (початковий план - 1450,6 млн грн).**

Регламентується: Постанова КМУ від 25.03.2020 №250.

Головним розпорядником субвенції є МОЗ.

Напрями використання коштів: оплату поточних видатків закладів у системі охорони здоров'я, визначених підпунктом "є" пункту 3 частини першої статті 90 Бюджетного кодексу; фінансове забезпечення діяльності, пов'язаної з проведенням судово-психіатричної експертизи; оплату поточних видатків патолого-анатомічних бюро; оплату поточних видатків спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги, що визначені у затвердженому МОЗ переліку спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги, на застосування примусових заходів медичного характеру; забезпечення лікування хворих на цукровий діабет інсуліном та нецукровий діабет десмопресином у період з 1 квітня 2020 р. по 31 грудня 2020 р.; оплату поточних видатків на здійснення центрами громадського здоров'я (обласних, м. Києва) заходів, спрямованих на дотримання здорового способу життя, та координації закладів охорони здоров'я щодо дотримання єдиної системи збору, обробки, зберігання та передачі медико-статистичної інформації; підтримку окремих закладів охорони здоров'я, які надають первинну, вторинну (спеціалізовану), третинну (високоспеціалізовану) та екстрену медичну допомогу за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, та закладів; фінансування оглядів водіїв з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

➤ **реалізацію проекту "Житло для внутрішньо-переміщених осіб" – 485,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 4.10.2017 р. № 769

Головним розпорядником субвенції є Мінреінтеграції.

Напрями використання коштів: на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, зокрема на: будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності, в тому числі об'єктів соціального призначення, для надання житлових приміщень внутрішньо переміщеним особам; реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності для надання в тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам; придбання у комунальну власність житла для надання в тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам; придбання обладнання і програмного забезпечення для оформлення та видачі паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм та паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм для ЦНАП, розміщених в населених пунктах, що розташовані поблизу контрольних пунктів в'їзду/виїзду, з метою спрощення доступу до отримання адміністративних послуг для населення, яке проживає в населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення, та в окремих населених пунктах Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

➤ **проектні, будівельно-ремонтні роботи, придбання житла та приміщень для розвитку сімейних та інших форм виховання, наближених до сімейних, та забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа – 795,4 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 15.11.2017 р. №877

Головним розпорядником коштів є Мінсоцполітики. Учасники програми: органи місцевої

влади міст обласного значення, районів та ОТГ.

Напрями використання коштів: будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, в тому числі дітей з інвалідністю; будівництво/придбання житла для дитячих будинків сімейного типу; придбання соціального житла, житла для дітей-сиріт, осіб з їх числа, в тому числі дітей з інвалідністю; виготовлення проектно-кошторисної документації на будівництво/капітальний ремонт/реконструкцію малих групових будинків, будівництво житла для дитячих будинків сімейного типу.

➤ **виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених абзацами 5-8 пункту 1 статті 10 ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I-II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 ЗУ «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов – 248,4 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 19.10.2016 р. № 719

Головним розпорядником коштів є Мінсоцполітики.

➤ **виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей учасників бойових дій на території інших держав, визначених у абзаці першому пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I-II групи з числа учасників бойових дій на території інших держав, інвалідність яких настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, пов'язаних з перебуванням у цих державах, визначених пунктом 7 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов – 200,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 28.03.2018 р. № 214

Головним розпорядником субвенції є Мінсоцполітики.

➤ **реалізацію проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України – 1275,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 25.11.2015 р. №1068.

Головним розпорядником субвенції є Мінрегіон.

Напрями використання коштів: бюджетам адміністративно-територіальних одиниць (згідно з додатками 1 та 4), на території яких реалізуються проекти у рамках Програми за напрямами, визначеними у Фінансовій угоді. Переліки проектів, які фінансуються за рахунок субвенції, формуються та затверджуються головним розпорядником субвенції за пропозиціями органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади. Спрямовується виключно на сплату ПДВ, що додається до вартості товарів, робіт та послуг, закупівля яких здійснюється в рамках проектів, що фінансуються в рамках Програми.

➤ **здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України – 20,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 04.10.2017 р. №769.

Головним розпорядником субвенції є Мінреінтеграції.

Напрями використання коштів: на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України, зокрема на: будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності, в тому числі об'єктів соціального призначення, для надання житлових приміщень внутрішньо переміщеним особам; реконструкцію, капітальний ремонт об'єктів житлового фонду комунальної власності для надання в тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам; придбання у комунальну власність житла для надання в тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам; придбання обладнання і програмного забезпечення для оформлення та видачі паспорта громадянина України з безконтактним електронним носієм та паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм для центрів надання адміністративних послуг, розміщених в населених пунктах, що розташовані поблизу контрольних пунктів в'їзду/виїзду, з метою спрощення доступу до отримання адміністративних послуг для населення, яке проживає в населених пунктах, розташованих на лінії зіткнення, та в окремих населених пунктах Донецької та Луганської областей, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

ДЕРЖАВНІ БЮДЖЕТНІ ПРОГРАМИ:

- **щодо фінансової підтримки сільгосптоваровиробників – 4000,0 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 07.02.2018 № 106.

Напрями використання коштів: бюджетна дотація для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції; часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва; часткова компенсація вартості спеціальних вагонів для перевезення зерна, обладнання для виробництва біоетанолу та електроенергії з біомаси, що закуплені у вітчизняних виробників.

- **щодо підтримки будівництва (придбання) доступного житла – 0,0 млн грн (початковий план - 100,0 млн грн).**

Регламентується: Постанова КМУ від 10.10.2018 р. № 819.

Головним розпорядником коштів є Мінрегіон.

- **щодо забезпечення функціонування Українського культурного фонду, у т. ч. здійснення Фондом заходів з підтримки проектів – 402 млн грн.**

Регламентується: Постанова КМУ від 18 квітня 2018 р. № 414

Головним розпорядником коштів є Мінкультури та інформаційної політики.

Напрями використання коштів: надання грантів юридичним особам незалежно від форми власності, грантів та стипендій фізичним особам для: стимулювання розроблення інноваційних проектів; підтримки реалізації міжнародних проектів; сприяння збереженню, актуалізації і популяризації національного культурного надбання; підтримки мистецьких дебютів, стимулювання творчої праці діячів культури і мистецтва, зокрема молодих митців; популяризації української культури та мистецтв, формування позитивного іміджу України у світі; підтримки культурних проектів української діаспори; задоволення культурних потреб громадян України, які проживають за кордоном; підтримки культурних та інформаційних програм міжнародного співробітництва; сприяння реалізації державної політики у сферах культури та мистецтв, розвитку сучасних напрямів культурної і мистецької діяльності, створенню конкурентоспроможного на світовому ринку вітчизняного (національного) культурного продукту тощо.

- **Інші субвенції з державного бюджету та державні програми.**

Перелік рекомендованої літератури/корисних посилань

1. Бюджетний Кодекс України. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Податковий Кодекс України. - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік».
4. Постанова КМУ від 18.03.2015 р. №196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку».
5. Наказ Мінрегіону від 24.04.2015 р. № 80 «Питання підготовки, оцінки та відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку».
6. Постанова КМУ від 16 листопада 2016 р. № 827 «Деякі питання фінансування програм та проектів регіонального розвитку»;
7. Наказ Мінрегіону від 15.07.2020 р. №94.
8. Постанова КМУ від 19.02.2020 р. №160 «Про внесення змін до Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій».
9. Постанова КМУ від 20.12.2017 р. №1085 «Про затвердження Порядку спрямування коштів державного дорожнього фонду».
10. Постанова КМУ від 01.07.2020 р. № 551 «Про затвердження Порядку та умов надання у 2020 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення нових, будівельно-ремонтні роботи існуючих палаців спорту та завершення розпочатих у попередньому періоді робіт з будівництва/ реконструкції палаців спорту».
11. Постанова КМУ від 04.04.2018 р. № 237 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти “Нова українська школа”»
12. Постанова КМУ від 30.11.2016 р. № 925 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення навчально-практичних центрів сучасної професійної (професійно-технічної) освіти».
13. Постанова КМУ від 12.02.2020 р. №100. «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію програми “Спроможна школа для кращих результатів».
14. Постанова КМУ від 03.03.2020 №179 «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на покращення соціального захисту окремих категорій педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти у 2020 році».
15. Постанова КМУ від 26.02.2020 № 152 «Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2020 році».
16. Постанова КМУ від 25.03.2020 №250 «Деякі питання надання у 2020 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення підтримки окремих закладів та заходів у системі охорони здоров'я».
17. Постанова КМУ від 25.11.2015 р. №1068 «Деякі питання використання коштів для реалізації проектів у рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України».
18. Постанова КМУ від 04.10.2017 р. №769 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо підтримки територій, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту на сході України».

Тестові питання для самоконтролю

1. Які податки та збори зараховуються до загального фонду бюджету ОТГ?

- а) 60% податку на доходи фізичних осіб, акцизний податок з палива, плата за землю, інші
- б) 60% податку на доходи фізичних осіб, ПДВ, єдиний податок, податок на майно та інші
- в) 60% податку на доходи фізичних осіб, екологічний податок, єдиний податок та інші.

2. Які платежі зараховуються до спеціального фонду бюджету ОТГ?

- а) податок на прибуток підприємств, екологічний податок, транспортний податок, цільові фонди, утворені органами місцевого самоврядування
- б) екологічний податок, надходження коштів від відшкодування втрат сільського і лісового господарства, кошти від відчуження майна, що перебуває у комунальній власності
- в) 60% податку на доходи фізичних осіб, екологічний податок, власні надходження бюджетних установ

3. Які податки і збори відносяться до категорії місцевих податків і зборів?

- а) податок на землю, рента плата за спеціальне використання лісових ресурсів, туристичний збір та ін.
- б) податок на майно, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір, єдиний податок
- в) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, акцизний податок з палива, туристичний податок, єдиний податок

4. Які місцеві податки і збори обов'язкові до встановлення місцевою радою?

- а) єдиний податок, податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі)
- б) єдиний податок, податок на майно, туристичний збір, транспортний податок
- в) єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір.

5. Які трансферти з державного бюджету отримують бюджети ОТГ?

- а) базову дотацію, освітню та медичну субвенцію, субвенцію на забезпечення професійно-технічної освіти
- б) базову дотацію, освітню субвенцію, субвенцію на формування інфраструктури ОТГ
- в) базову дотацію, освітню та медичну субвенцію, на будівництво літаків

6. Які інструменти державної фінансової підтримки представники органів місцевого самоврядування ОТГ можуть залучити на економічний розвиток територій?

- а) Державний фонд регіонального розвитку, фонд розвитку підприємництва, субвенція на сільську медицину, субвенція на придбання ангиографічного обладнання
- б) Державний фонд регіонального розвитку, кошти на підтримку регіональної політики (секторальну підтримку), субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій
- в) 60% податку на доходи фізичних осіб, ПДВ, єдиний податок, податок на майно та інші

7. На які витрати можна спрямовувати кошти з бюджету розвитку бюджету ОТГ?

- а) капітальний ремонт бюджетних установ, проведення земельної експертизи грошової оцінки земельної ділянки, розроблення містобудівної документації на місцевому рівні, заходи з будівництва та реконструкції
- б) капітальний ремонт бюджетних установ, фінансування видатків на заробітну плату працівників освіти, розроблення містобудівної документації на місцевому рівні,
- в) капітальний ремонт бюджетних установ, фінансування поточних видатків на утримання місцевої ради, заходи з будівництва та реконструкції

Правильні відповіді до тестових питань

1. Які податки та збори зараховуються до загального фонду бюджету ОТГ?

а) 60% податку на доходи фізичних осіб, акцизний податок з палива, плата за землю, інші

б) 60% податку на доходи фізичних осіб, ПДВ, єдиний податок, податок на майно та інші

в) 60% податку на доходи фізичних осіб, екологічний податок, єдиний податок та інші.

2. Які платежі зараховуються до спеціального фонду бюджету ОТГ?

а) податок на прибуток підприємств, екологічний податок, транспортний податок, цільові фонди, утворені органами місцевого самоврядування

б) екологічний податок, надходження коштів від відшкодування втрат сільського і лісового господарства, кошти від відчуження майна, що перебуває у комунальній власності

в) 60% податку на доходи фізичних осіб, екологічний податок, власні надходження бюджетних установ

3. Які податки і збори відносяться до категорії місцевих податків і зборів?

а) податок на землю, рента плата за спеціальне використання лісових ресурсів, туристичний збір та ін.

б) податок на майно, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір, єдиний податок

в) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, акцизний податок з палива, туристичний податок, єдиний податок

4. Які місцеві податки і збори обов'язкові до встановлення місцевою радою?

а) єдиний податок, податок на майно (в частині транспортного податку та плати за землю, крім земельного податку за лісові землі)

б) єдиний податок, податок на майно, туристичний збір, транспортний податок

в) єдиний податок, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір.

5. Які трансферти з державного бюджету отримують бюджети ОТГ?

а) базову дотацію, освітню та медичну субвенцію, субвенцію на забезпечення професійно-технічної освіти

б) базову дотацію, освітню субвенцію, субвенцію на формування інфраструктури ОТГ

в) базову дотацію, освітню та медичну субвенцію, на будівництво літаків

6. Які інструменти державної фінансової підтримки представники органів місцевого самоврядування ОТГ можуть залучити на економічний розвиток територій?

а) Державний фонд регіонального розвитку, фонд розвитку підприємництва, субвенція на сільську медицину, субвенція на придбання ангиографічного обладнання

б) Державний фонд регіонального розвитку, кошти на підтримку регіональної політики (секторальну підтримку), субвенція на соціально-економічний розвиток окремих територій

в) 60% податку на доходи фізичних осіб, ПДВ, єдиний податок, податок на майно та інші

7. На які витрати можна спрямовувати кошти з бюджету розвитку бюджету ОТГ?

а) капітальний ремонт бюджетних установ, проведення земельної експертизи грошової оцінки земельної ділянки, розроблення містобудівної документації на місцевому рівні, заходи з будівництва та реконструкції

б) капітальний ремонт бюджетних установ, фінансування видатків на заробітну плату працівників освіти, розроблення містобудівної документації на місцевому рівні,

в) капітальний ремонт бюджетних установ, фінансування поточних видатків на утримання місцевої ради, заходи з будівництва та реконструкції